

Briselē, 2026. gada 6. februārī
(OR. en)

5732/26

UEM 45	RECH 32
ECOFIN 89	ENER 32
SOC 40	JAI 108
EMPL 15	GENDER 7
COMPET 98	ANTIDISCRIM 7
ENV 60	JEUN 14
EDUC 20	SAN 45
ECB	EIB

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Temats:	Projekts – PADOMES IETEIKUMS par eurozonas ekonomikas politiku

Pielikumā ir pievienots projekts 2026. gada Padomes ieteikumam par eurozonas ekonomikas politiku – redakcijā, kāda ir sagatavota pēc izskatīšanas Ekonomikas un finanšu komitejā (EFK) un Eurogrupas jautājumu darba grupā (*EWG*), lai Ekonomikas un finanšu padome to varētu apstiprināt 2026. gada 17. februārī. Oficiālajai teksta pieņemšanai būtu jānotiek pēc tam, kad 2026. gada martā to būs apstiprinājusi Eiropadome.

Projekts – PADOMES IETEIKUMS

par eurozonas ekonomikas politiku

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 136. pantu saistībā ar 121. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97¹, un jo īpaši tās 3. panta 3. punkta a) apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību², un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

¹ OV L 1263, 30.4.2024., 1. lpp.

² OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

tā kā:

- (1) Padomes ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku ir makroekonomiskās koordinācijas ikgadējā cikla neatņemama sastāvdaļa. Tajā sniegti norādījumi eurozonas dalībvalstīm, kas pielāgoti konkrētiem izaicinājumiem, ar kuriem saskaras ekonomiskā un monetārā savienība.
- (2) Šis ieteikums ir instruments, kas palīdz definēt Eurogrupas politikas programmu un sekmēt politikas diskusijas par kopīgu interešu jautājumiem, sniedzot atbalstu Savienības un valstu politikas saskaņotības un konverģences veicināšanai. Nodrošinot kopīgu izpratni par galvenajām politikas prioritātēm, tas veicina efektīvāku politikas koordināciju, stiprina noturību un uzlabo eurozonas spēju reaģēt uz ārējiem satricinājumiem, izmantojot ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes iespējas, aizsargājot stabilitāti un palīdzot pārkārtoties uz dekarbonizētu un digitālu ekonomiku.

- (3) Eurozona saskaras ar globālo vidi, kas ir nenoteiktāka nekā jebkad agrāk pēdējo desmit gadu laikā. Ģeopolitiskā spriedze, jo īpaši notiekošais Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, kas ietekmē ES austrumu pierobežas reģionus, un sadrumstalotākas, daudzpolārākas pasaules kārtības rašanās pārveido tirdzniecības un finanšu modeļus. Galveno partneru izmantotās vienpusējās pieejas, jo īpaši tirdzniecības jomā, ir izraisījušas apjukumu tirgū un radījušas jautājumus par ilglaicīgu starptautisko sistēmu uzticamību. No vienas puses, šīs norises ir ārēji satricinājumi, kas noved pie traucējumiem globālajās piegādes ķēdēs un rada svārstīgumu tirdzniecībā, kapitāla plūsmās un enerģijas tirgos. No otras puses, ar tām tiek izcelta ekonomiskās drošības un atvērtas stratēģiskās autonomijas kā būtisku ekonomikas noturības komponentu nozīme un uzsvērta nepieciešamība steidzami investēt kritiski svarīgās spējās un apritīgumā. Ņemot vērā iepriekš minēto, Konkurētspējas kompass³, kas ir Eiropas Komisijas stratēģiska iniciatīva, nodrošina vērtīgu satvaru gan izaicinājumu, gan iespēju novērtēšanai. Nosakot trīs prioritārās jomas – inovācijas plaisas novēršana, ekonomikas dekarbonizācija un stratēģiskās atkarības mazināšana –, tajā norādīts, kurās jomās Savienībai un eurozonai ir jākoncentrē centieni, lai nodrošinātu uzplaukumi strauji mainīgajā pasaulē. Lai izmantotu jaunās iespējas, būtiska nozīme ir uz nākotni vērstai politikai, ciešākai koordinācijai starp dalībvalstīm un atjaunotam uzsvaram uz inovāciju. Novēršot strukturālo neaizsargātību un padziļinot vienoto tirgu, vienlaikus stiprinot Eiropas drošību un atvērtu stratēģisko autonomiju, Savienība un eurozona var pārvērst ārējo spiedienu par ilgtermiņa noturības un globālās ietekmes virzītājspēku. Turklāt privāto un publisko investīciju mobilizēšanai ir izšķiroša nozīme, lai veicinātu ražīguma pieaugumu un sasniegtu ES mērķus.

³ COM(2025) 30 final.

- (4) Eurozonas ekonomika aizvien ir noturīga. Ekonomikas izaugsme 2025. gadā pārsniedza gaidīto. Šie rezultāti, kas bija labāki nekā gaidīts, sākotnēji bija saistīti ar eksporta pieaugumu pirms paredzamās tarifu paaugstināšanas, un investīcijas iekārtās un nemateriālajos aktīvos arī bija lielākas nekā gaidīts. Paredzams, ka eurozona kā viena no pasaules atvērtākajām lielajām ekonomikām izjutīs spriedzi, ko rada pieaugošie globālās tirdzniecības ierobežojumi un saspīlējumi. Tādējādi iekšzemes pieprasījums ir un, gaidāms, arī turpmāk būs galvenais izaugsmes virzītājspēks, un tā pamatā ir stabils darba tirgus, lielāki reālie ienākumi un kopumā labvēlīgi finansēšanas nosacījumi. Ekonomisko aktivitāti 2026. gadā, iespējams, aizvien ierobežos gausāks ārējais pieprasījums tirdzniecības ierobežojumu un ieilgušās globālās nenoteiktības dēļ. Kopumā saskaņā ar Komisijas rudens prognozi ir paredzams, ka reālais IKP eurozonā 2026. gadā pieaugs par 1,2 %. Izaugsmes perspektīva joprojām ir pakļauta lielai nenoteiktībai, un tajā dominē lejupvērsti riski.
- (5) Inflācija eurozonā turpina palēnināties. Kopš 2025. gada pavasara inflācija ir svārstījusies aptuveni tādā līmenī, kas kopumā ir saskanīgs ar cenu stabilitāti. Kopējā (SPCI) inflācija 2025. gada decembrī bija 1,9 %, savukārt pamatinflācija (izņemot pārtiku un enerģiju) saglabājas augstāka, proti, 2,3 %. Gaidāms, ka pamatā esošo cenu spiedienu turpinās ierobežot nesensais euro kursa kāpums, kas pastiprinās konkurenci importa jomā un palēninās algu pieaugumu. Lai gan dažās dalībvalstīs inflācija joprojām ir augsta, eurozonas inflācija un tās perspektīva pēdējā laikā ir bijusi tuva Eiropas Centrālās bankas (ECB) cenu stabilitātes definīcijai. Šajā kontekstā ECB ir apturējusi atvieglošanas ciklu, ko tā aizsāka 2024. gada jūnijā. No 2024. gada jūnija līdz 2025. gadam noguldījumu iespējas likme kopumā tika samazināta par 200 bāzes punktiem, ierobežojot to līdz 2 %. Tā rezultātā atsauces likmes eurozonā pašlaik ir gandrīz līdzvērtīgas lielākajai daļai dabisko likmju aplēšu. Raugoties nākotnē, Komisija prognozē, ka kopējā inflācija 2025. gadā būs 2,1 % un 2026. gadā – 1,9 %. Inflācijas perspektīvas riski kopumā ir līdzsvaroti, un lielākā daļa ilgāka termiņa inflācijas prognožu turpina būt apmēram 2 % līmenī, tādējādi veicinot inflācijas stabilizēšanos aptuveni mērķrādītāja līmenī. Tas liecina, ka ECB politika ir bijusi uzticama, un tā ir nostiprinājusi gaidas attiecībā uz inflāciju un virzījusi to atpakaļ uz cenu stabilitāti.

- (6) Pēdējos gados eurozonas fiskālais stāvoklis kopumā ir būtiski uzlabojies: laikposmā no 2020. līdz 2024. gadam vidējais deficīts samazinājās no 7,0 % līdz 3,1 % no IKP, savukārt parāda attiecība pret IKP samazinājās par 10,1 procentpunktu, 2024. gadā sasniedzot 88,1 % no IKP. Fiskālā perspektīva turpmākajam laikam liecina par mērenu pasliktināšanos, un paredzams, ka deficīts palielināsies līdz 3,2 % no IKP 2025. gadā un 3,3 % no IKP 2026. gadā, ko veicinās aizsardzības izdevumu palielināšanās, kā arī pastāvīgs procentu izdevumu pieaugums un noteiktu ieņēmumu iztrūkums. Tiek prognozēts, ka parāda attiecība palielināsies līdz 88,8 % no IKP 2025. gadā un līdz 89,8 % no IKP 2026. gadā, atspoguļojot mazāk labvēlīgu izaugsmes un procentu likmju starpību un pastāvīgu primāro deficītu. Paredzams, ka fiskālā nostāja prognozes periodā kopumā saglabāsies neitrāla gan ES, gan eurozonā, lai gan ar ievērojamām atšķirībām starp dalībvalstīm. Fiskālo nostāju veido fiskālā virzība, ko Padome ir ieteikusi saskaņā ar Savienības ekonomikas pārvaldības sistēmu, Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) un citu ES fondu ietekme un attiecīgā gadījumā pagaidu elastība, kas atļauta saskaņā ar valsts izņēmuma klauzulu, lai atvieglotu pāreju uz lielākiem aizsardzības izdevumiem.

- (7) Eiropas drošības vides pārveidošana rada nepieciešamību visā Savienībā pāriet uz ievērojami lielākiem aizsardzības un drošības izdevumiem. Padome ir atbalstījusi šos centienus, aktivizējot valsts izņēmuma klauzulas 2025.–2028. gadam saskaņā ar ES fiskālo sistēmu attiecībā uz līdz šim [13] eurozonas dalībvalstīm, kuras ir iesniegušas pieteikumu līdz 2025. gada decembrim. Komisija un Augstais pārstāvis ir publicējuši Balto grāmatu par Eiropas aizsardzības gatavību 2030⁴ kopā ar plānu *ReArm Europe*, kas nodrošina dalībvalstīm finansiālās sviras aizsardzības spēju un infrastruktūras stiprināšanai, tostarp instrumentu “Rīcība Eiropas drošības labā” (*SAFE*)⁵, ar kura palīdzību ES nodrošinās dalībvalstīm aizdevumus līdz 150 miljardu EUR apmērā, lai atbalstītu investīcijas aizsardzībā. Pēc šī jaunā instrumenta ir bijis liels pieprasījums no dalībvalstu puses, kuras ir paudušas interesi piedalīties. Aizsardzības izdevumi dažādās valstīs joprojām ir nevienmērīgi, un dažkārt tie ir izteikti koncentrēti personāla izmaksās, savukārt Eiropas aizsardzības industrija ir sadrumstalota. Pieprasījuma pusē atkarība no trešo valstu piegādātām sistēmām un ilgi izstrādes cikli ierobežo efektivitāti un spēju strauji palielināt ražošanu. Lai kāpinātu ražošanu Eiropā, palielinātu sadarbību starp dalībvalstīm un vairotu Eiropā izstrādāto un ražoto militāro preču īpatsvaru, būs jānovērš esošie ierobežojumi un vēl vairāk jāintegrē aizsardzības ekipējuma tirgus. Šis instruments var radīt īstermiņa līdz vidēja termiņa makroekonomisko stimulu, ar noteikumu, ka iepirkumā tiek maksimāli izmantotas Eiropas rūpniecības spējas, savukārt tā lielais inovācijas potenciāls rada iespēju produktivitātes plašākai ietekmei ilgtermiņā, jo īpaši, ja tas tiek organizēts kopīgi.

⁴ Baltā grāmata par Eiropas aizsardzības gatavību 2030.

⁵ COM(2025) 122 final.

- (8) Vispārējais fiskālais stāvoklis eurozonā joprojām ir saspringts, un valdības budžeta deficīts un parāda līmenis vairākās dalībvalstīs aizvien pārsniedz pirmspandēmijas rādītājus, un netiek prognozēts, ka turpmākajos gados tas samazināsies. Tādas fiskālās virzības ievērošanai, ko Padome ieteikusi, lai saglabātu parāda ilgtspēju, būs jāiet roku rokā ar iespēju radīšanu to izdevumu spiediena novēršanai, kas izriet no nepieciešamības uzlabot aizsardzības spējas, stiprināt konkurētspēju, tostarp, atbalstot inovāciju, un palielināt investīcijas stratēģiskajās prioritātēs, tostarp kritiskajās spējās un infrastruktūrā, kā arī budžeta izmaksās, kas saistītas ar arvien biežākiem notikumiem, kuri attiecas uz klimata pārmaiņām un vides degradāciju un kuru zaudējumi ir daudzās valstīs privāti apdrošināti tikai ierobežotā apmērā. Šo ievērojamo un konkurējošo izdevumu vajadzību risināšanai būs nepieciešama pakāpeniska publisko izdevumu prioritāšu maiņa, veicot pasākumus, kas paredzēti, lai ierobežotu ar novecošanu saistīto izmaksu pieaugumu, uzlabojot izdevumu programmu kvalitāti un izpētot iespējas papildu ieņēmumu mobilizēšanai. Lai nodrošinātu taisnīgas un efektīvas nodokļu sistēmas, joprojām ir svarīgi samazināt nodokļu iztrūkumu, uzlabojot nodokļu saistību izpildi, tostarp ar digitalizācijas starpniecību, vērsties pret nodokļu apiešanu un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, kā arī apkarojot agresīvu nodokļu plānošanu. Nodokļu bāzes paplašināšana un pāreja uz nodokļiem, kas mazāk kaitē izaugsmei, paralēli ar darba stimulu palielināšanu un nodokļu stratēģiju saskaņošanu ar plašākiem politikas mērķiem atbalstītu stabilas publiskās finanses un ilgtspējīgu izaugsmi. Izdevumi varētu kļūt daudz efektīvāki un mērķorientētāki uz politikas prioritātēm, ko panāktu, rūpīgi izmantojot izdevumu pārskatīšanu, izmaksu un ieguvumu analīzi un uz sniegumu balstītus budžeta plānošanas instrumentus. Konkrēti, papildu fiskālo telpu varētu nodrošināt plašāka privātās apdrošināšanas pret zaudējumiem, kas saistīti ar klimatu, izmantošana. Kā ES stratēģiskās prioritātes noteikumos par ES kohēzijas politikas vidusposma pārskatīšanu 2025. gadā arī tika izceltas vairākas jomas (aizsardzība un drošība, konkurētspēja un dekarbonizācija, enerģētikas pārkārtošana, cenas ziņā pieejami mājokļi, ar ūdeni saistīti pasākumi un izaicinājumi, ar kuriem saskaras austrumu pierobežas reģioni). Darbības programmu pārplānošana un pieejamo resursu mobilizēšana ļautu veikt papildu investīcijas šajās jomās. Visbeidzot, publisko investīciju efektivitātes uzlabošana, izmantojot pareizu vidēja termiņa un ilgtermiņa plānošanu, efektīvu koordināciju starp politikas jomām un valdības līmeņiem, stingru projektu novērtēšanu un sinerģiju ar privāto finansējumu, varētu ievērojami veicināt ražīgumu un fiskālo ilgtspēju.

- (9) Eurozonas darba tirgus joprojām ir stabils, neraugoties uz darbaspēka trūkumu, kas samazinās, bet aizvien ir ievērojams. Bezdarbs ir tuvu vēsturiski zēmam līmenim, 2025. gada vidū tas bija 6,4 %. Nodarbinātības izaugsme ir palēninājusies, tomēr to turpina atbalstīt pieaugoša līdzdalība darba tirgū un migrācija no trešām valstīm. Vairākās dalībvalstīs kopš 2021. gada neto migrācija ir bijusi galvenais nodarbinātības izaugsmes veicinātājs. Pārvaldīta likumīga migrācija ir palīdzējusi mazināt darbaspēka trūkumu konkrētās nozarēs un kompensēt demogrāfiskos šķēršļus. Tajā pašā laikā joprojām pastāv ievērojamas atšķirības starp iedzīvotāju grupām. Prognozes 2026. gadam norāda uz to, ka nodarbinātības izaugsme turpinās palēnināties un zemais bezdarba līmenis saglabāsies, bet starp dalībvalstīm un reģioniem pastāvēs atšķirības. Paaugstināti tirdzniecības ierobežojumi un ilgstoša nenoteiktība varētu negatīvi ietekmēt izaugsmi un līdz ar to arī nodarbinātību gan eksporta tarifu, gan globālās nenoteiktības palielināšanās dēļ. Pēc straujas izaugsmes perioda nominālās algas pieaugums palēninās. Atlīdzības uz vienu nodarbināto gada pieaugums eurozonā 2025. gada pirmajā pusē bija 3,9 %, kas ir mazāk nekā vidēji 4,5 % 2024. gadā. Ņemot vērā inflācijas samazināšanos, reālās algas 2025. gada pirmajā pusē palielinājās par 1,7 %, un līdz 2025. gada vidum pirktspēja eurozonā kopumā bija atjaunojusies līdz 2019. gada līmenim. Turpmāk gaidāms, ka vienošanās ceļā noteiktais algu pieaugums pakāpeniski vēl vairāk palēnināsies.

(10) Darbaspēka un prasmju trūkums apvienojumā ar demogrāfisko spiedienu turpina radīt būtiskus izaicinājumus daudzām Eiropas nozarēm un ekonomikai kopumā. Darba tirgus dinamiku ietekmē arī notiekošā pārkārtošanās uz digitālu (saskaņā ar Digitālās desmitgades politikas programmu ⁶) un dekarbonizētu ekonomiku, – tas rada jaunas iespējas, mainot darba tirgus vajadzības attiecībā uz dažāda veida prasmēm un darbvietām. Lai sagatavotu darba ņēmējus šai pārejai, ir vajadzīgi pastāvīgi centieni prasmju pilnveidē un pārkvalifikācijā, kā arī ciešāka saskaņošana starp darba tirgus politiku, izglītības un apmācības nodrošināšanu un pieprasītajām prasmēm. Turklāt pamatprasmju apguves uzlabošana jau no agrīna vecuma palīdz likt pamatus prasmju attīstīšanai. Lielu reģionālo atšķirību novēršana prasmju un cilvēkkapitāla dotāciju jomā nāks par labu darba ņēmējiem un stiprinās vienoto tirgu. Lai saglabātu konkurētspēju, sagatavotību un tehnoloģisko līderību, būtisks ir arī spēcīgāks uzsvars uz *STEM* (zinātne, tehnoloģija, inženierzinātnes un matemātika) izglītību un apmācību – jomām, kurās trūkst darbaspēka, vienlaikus novēršot dzimumu stereotipus. Ja tiktu stiprināti nodarbinātības stimuli, novirzot nodokļu slogu no darbaspēka, tostarp, veicot mērķtiecīgas nodokļu un pabalstu sistēmu reformas, kā arī uzlabojot darba apstākļus noteiktās nozarēs, tiktu atbalstīta līdzdalība darba tirgū un nodarbinātība. Nepietiekami pārstāvētu grupu (tostarp sievietes, gados jaunu un gados vecāku darba ņēmēju, mazkvalificētu personu, migrantu, romu un personu ar invaliditāti) integrācijas darba tirgū veicināšana, kas ir atkarīga no konkrētās valsts konteksta, vēl vairāk stiprinātu darbaspēka piedāvājumu un iekļautību. Jauniešu līdzdalībai darbaspēkā un karjeras centieniem ir būtiska nozīme Savienības ilgtspējīgā uzplauksmē. Tajā pašā laikā sociālajai kohēzijai būtiska ir nabadzības samazināšana, arī bērnu vidū, un atbalsts neaizsargātām māsaimniecībām, izmantojot pienācīgas un ilgtspējīgas sociālās aizsardzības un iekļaušanas sistēmas, tostarp, uzlabojot piekļuvi aprūpes pakalpojumiem un cenas ziņā pieņemamiem un pieejamiem mājokļiem, kā arī atbalstam statusa maiņām darba tirgū. Kvalitatīvu darbvietu radīšana un pārkārtošanās, kā arī sociālo partneru efektīvas iesaistes nodrošināšana politikas veidošanā un sociālā dialoga stiprināšana aizvien ir būtiska, lai saglabātu eurozonas konkurētspēju un noturību pret

⁶ Digitālās desmitgades politikas programma (DDPP) nodrošina kopīgu, juridiski saistošu pārvaldības satvaru virzībai uz ES digitālo pārveidi līdz 2030. gadam. Tajā ir noteikti kopīgi ES mērķrādītāji un mērķi, kas ir atzīti par būtisku Eiropas konkurētspējas, noturības un tehnoloģiskās suverenitātes veicinātāju.

strukturālām pārmaiņām. Iniciatīvas, kas paredzētas prasmju savienības ietvaros⁷, un kvalitatīvu darbvietu ceļvedis palīdzēs virzīt šos centienus⁸.

- (11) Strukturālo nepilnību novēršanai ir izšķiroša nozīme spēcīgākas un ilgtspējīgākas ekonomikas izaugsmes rosināšanā Savienībā un eurozonā un vispārējās konkurētspējas un noturības uzlabošanā. ES izaugsmes potenciālu kavē produktivitātes pieaugums, kas lielā mērā aprobežojas ar vidēji augsta tehnoloģiskā līmeņa tehnoloģiju ražošanu un mazkvalificētiem pakalpojumiem, savukārt ASV ir vērojama būtiskāka attīstība augsti kvalificētās, inovatīvās nozarēs, piemēram, IT pakalpojumu nozarē. Lai stiprinātu Eiropas spēju ieviest inovācijas un konkurēt pasaules mērogā, ir jāmobilizē visos ES reģionos pieejamie resursi un tās spēcīgā pētniecības bāze jāpārvērš tirgojamās tehnoloģijās un produktos. Tāpēc ir jāveicina lielākas investīcijas pētniecībā un izstrādē un zināšanās, ciešāka saikne starp pētniecību un industriju, kā arī dziļākas inovācijas ekosistēmas, uz nākotni vērsta ES stratēģija, lai piesaistītu talantus un nodrošinātu labi attīstītas aprites ekonomikas nozares izaugsmi. Šajā nolūkā vienotā patentu sistēma ir svarīgs instruments inovācijas stiprināšanai. Vienlaikus *InvestEU*⁹ mobilizē lielus publisko un privāto investīciju apjomus, tostarp inovāciju izstrādē un ieviešanā, un svarīgs instruments resursu novirzīšanai stratēģiskām tehnoloģijām ir Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platforma (*STEP*)¹⁰. Neraugoties uz nesenajiem uzlabojumiem, ES riska kapitāla ekosistēma joprojām ir sadrumstalota un nepietiekami kapitalizēta, jo īpaši attiecībā uz investīcijām augošos uzņēmumos. Lai izvērstu inovāciju un atbalstītu pētniecību un izstrādi Eiropas līmenī, ir svarīgi arī paplašināt privāto ilgtermiņa riska kapitālu, tostarp, panākot progresu virzībā uz uzkrājumu un investīciju savienību un sniedzot pastāvīgu atbalstu ar publiskās rīcībpolitikas starpniecību. Šajā nolūkā ir vajadzīgi arī pasākumi, lai atvieglotu MVU piekļuvi kapitālam un inovāciju tīkliem, jo tie veido ievērojamu daļu no eurozonas ražošanas struktūras. Eiropas izaugsmi un konkurētspēju kavē arī strukturāli augstākas enerģijas izmaksas. Lētākas enerģijas rīcības plāna mērķis ir samazināt enerģijas cenas un vēl vairāk ierobežot atkarību no fosilās degvielas. Šajā nolūkā būtiska nozīme ir enerģētikas savienības izveides pabeigšanai, elektrifikācijai, energoefektivitātei, atjaunīgās un tīrās enerģijas paātrinātai izvēršanai, uzlabotai tīkla jaudai, ieskaitot pārrobežu starpsavienotājus

⁷ COM(2025) 90 final.

⁸ COM(2025) 959 final.

⁹ OV L 107 26.3.2021., 30. lpp.

¹⁰ OV L, 2024/795, 29.2.2024.

un esošo starpsavienotāju efektīvu izmantošanu, viedo tīklu infrastruktūrai un lielākai energosistēmas elastībai.

- (12) Labi funkcionējoši preču, darba un finanšu tirgi ir būtiski investīcijām, noturībai un produktivitātei. Lai mobilizētu resursus nozarēm ar augstu produktivitātes izaugsmes potenciālu, ir jānovērš šķēršļi kapitāla pārdalei un darbaspēka pārorientēšanai, tostarp, lai atvieglotu jaunuzņēmumu un augošu uzņēmumu attīstību. Neraugoties uz vienotā tirgus būtisko ieguldījumu Eiropas labklājībā un konverģencē, tas joprojām ir nepilnīgs, jo īpaši pakalpojumu, digitālajā un enerģētikas jomā, iekšējo šķēršļu, regulējuma atšķirību, sarežģītu procedūru un transponēšanas trūkumu dēļ. Komisija 2025. gada maijā nāca klajā ar jaunu vienotā tirgus stratēģiju¹¹, kas tiks pastiprināta ar gaidāmo vienotā tirgus ceļvedi 2028. gadam, lai samazinātu šķēršļus, novērstu jaunu šķēršļu rašanos un saskaņotu vienoto tirgu ar Eiropas stratēģiskajiem mērķiem. Ne tikai vienotais tirgus, bet arī atbalstošas uzņēmējdarbības vides veicināšana, uzsvaru liekot uz vienkāršošanu, administratīvā sloga samazināšanu un produktivitātes politikas pārvaldības stiprināšanu, izmantojot spēcīgākas valstu produktivitātes padomes, varētu palīdzēt palielināt produktivitāti dalībvalstīs. Turklāt pašreizējās ģeoeconomiskās sadrumstalotības kontekstā ilgtspējīgu izaugsmi un investīcijas varētu sekmēt arī spēcīgu tirdzniecības un finansiālo attiecību veicināšana ar līdzīgi domājošiem partneriem. Strukturālo reformu īstenošana, tostarp to, kas uzskaitītas vidēja termiņa fiskāli strukturālajos plānos, un to, kuras atbalsta no Savienības fondiem, piemēram, ANM un citiem ES fondiem, palīdz sekmēt dalībvalstu konkurētspēju, likvidējot šķēršļus investīcijām, uzlabojot uzņēmējdarbības vidi un sekmējot ekonomikas stabilitāti.

¹¹ COM(2025) 500 final.

(13) ES veido apjomīgus uzkrājumus, ar kuriem finansēt investīcijas un savas stratēģiskās prioritātes. Eurozona ir neto kapitāla piegādātāja pārējai pasaulei, jo tās tekošajā kontā pastāvīgi ir ievērojams pārpalikums, savukārt ES iekšienē investīciju vajadzības, tostarp pētniecībā un izstrādē, tīrā enerģijā, klimatadaptācijā un digitālajā infrastruktūrā, aizsardzībā un kosmosā, aizvien ir ievērojamas. Uzkrājumu un investīciju savienības ¹² mērķis ir uzlabot iekšzemes uzkrājumu ieplūšanu iekšzemes investīcijās, kā arī uzlabot Eiropas uzņēmumu piekļuvi finansējumam saskaņā ar padziļināta un labi funkcionējoša vienotā tirgus mērķiem. Tās mērķis ir arī sniegt iedzīvotājiem vairāk iespēju veidot savu labklājību, investējot kapitāla tirgos un tādējādi mobilizējot uzkrājumus. Tas nozīmē stiprināt privāto investoru līdzdalību un finanspratību, mobilizēt Eiropas institucionālo investoru rīcībā esošo lielo aktīvu kopumu un paplašināt finansēšanas iespējas ārpus banku nozares visiem uzņēmumiem, tostarp, lai atbalstītu jaunuzņēmumus un augošus uzņēmumus. Tā arī aicina novērst kapitāla tirgu sadrumstalotību, veicināt pārrobežu apjomradītus ietaupījumus un novērst administratīvo slogu, izmantojot efektīvāku uzraudzību vienotajā tirgū un samazinot pārmērīgu reglamentēšanu valstu līmenī. Šīs programmas pamatā ir pastāvīgs progress gan attiecībā uz kapitāla tirgu savienību, gan banku savienību. Padziļinot kapitāla tirgus, privātie un institucionālie investori, tostarp aroda un privāto pensiju shēmas, varētu iegūt piekļuvi daudzveidīgākām investīciju iespējām, ar kurām veido iedzīvotāju labklājību un novirza līdzekļus Eiropas uzņēmumiem un infrastruktūrai. Tajā pašā laikā banku savienības izveides pabeigšana, panākot turpmāku progresu attiecībā uz visiem tās atlikušajiem elementiem saskaņā ar Eurogrupas 2022. gada jūnija paziņojumu un veicinot konkurētspējīgu un labi funkcionējošu banku nozari, atbalstītu integrētāku, stabilāku un efektīvāku finanšu starpniecību dalībvalstīs, mazinot sadrumstalotību un stiprinot finanšu sistēmas noturību. Arī dalībvalstu iniciatīvas, piemēram, Eiropas Konkurētspējas laboratorija, var palīdzēt vēl ātrāk un efektīvāk virzīties uz uzkrājumu un investīciju savienības izveidi. Šīs reformas kopā ļautu eurozonai un visai Savienībai novirzīt tās apjomīgos uzkrājumus ienesīgām investīcijām iekšzemē, pārveidojot šos uzkrājumus par konkurētspējas, inovācijas un drošības virzītājspēku.

¹² COM(2025) 124 final.

- (14) Euro ir liela nozīme kā reģionālai valūtai, ko kaimiņvalstu ekonomikas plaši izmanto rēķinu izrakstīšanas nolūkiem, un kā rezerves valūtai, tādējādi kalpojot par makroekonomisku pamatu stabilitātei plašākā Eiropas reģionā. To plaši izmanto arī Eiropas eksportētāji un importētāji darījumos ar pārējo pasauli. Tajā pašā laikā starptautiskajā monetārajā un finanšu sistēmā notiek būtiskas pārmaiņas, ko iezīmē ģeopolitiski satricinājumi, pieaugoša daudzpolaritāte un strauja tehnoloģiskā inovācija. Ekonomiskās un finansiālās savstarpējās atkarības izmantošana par ieroci un ar to saistītie draudi ir izgaismojuši neaizsargātību Savienības un eurozonas stratēģiskajā autonomijā finanšu jomā. Euro plašāka izmantošana starptautiskā mērogā atbalstītu ES stratēģisko autonomiju, samazinātu finansēšanas izmaksas un ierobežotu ar valūtas kursu saistītos riskus uzņēmumiem, lai gan tas paredzētu potenciāli jaunus pienākumus starptautiskās makrofinansiālās stabilitātes uzturēšanai. Šajā kontekstā digitālā euro izstrāde un pieņemšana kopā ar centieniem uzlabot iekšzemes un reģionālo privāto maksājumu risinājumu sadarbību un pieņemšanu, kā arī izpētīt euro denominētu un ES emitētu stabilo kriptomonētu emisijas potenciālu un noguldījumu attīstību žetonizētā veidā, palīdzētu stiprināt Eiropas monetāro suverenitāti, tādējādi samazinot atkarību no trešo valstu finanšu infrastruktūrām un uzlabojot Eiropas finanšu un maksājumu sistēmas noturību un sagatavotību.

- (15) Finanšu nozare aizvien ir noturīga. Eiropas Banku iestādes 2025. gada ES mēroga spriedzes testa rezultāti apstiprināja, ka Eiropas bankas joprojām ir stabilas pat smagas hipotētiskas ekonomikas lejupslīdes apstākļos. Tomēr finanšu stabilitātes riski ir paaugstināti, un neaizsargātība saglabājas. Banku sektora sniegums eurozonā 2025. gada pirmajā pusē joprojām bija spēcīgs, ko veicināja stabilas kapitāla un likviditātes pozīcijas, kā arī pastāvīga pelnītspēja, neraugoties uz globālo un iekšzemes apstākļu pasliktināšanos un procentu likmju pazemināšanos. Banku vērtējumi kopš 2024. gada vidus ir ievērojami palielinājušies, savukārt aktīvu kvalitāte līdz šim ir saglabājusies nemainīga, un ieņēmumus nenesošu aizdevumu īpatsvars kopumā ir stabils. Tajā pašā laikā starptautiskā vide ir kļuvusi nestabilāka. Globālā politikas nenoteiktība un nestabilie globālie finanšu apstākļi palielina aktīvu cenu korekciju risku un atjauno spiedienu uz likviditātes un valsts parāda vērtspapīru tirgiem. Gan bankām, gan nebanku finanšu starpniekiem (*NBFI*) ir būtiski riska darījumi ar nozarēm, kuras spēcīgi ietekmē norises tirdzniecībā, piemēram, tērauda un automobiļu ražošanas nozarēm. Likviditātes neatbilstības, ja tās netiek mazinātas, un augsts aizņemto līdzekļu īpatsvars galvenajās *NBFI* nozarēs ir svarīgi neaizsargātības avoti. Pieaugošā savstarpējā saistība starp bankām un *NBFI*, kā arī nozīmīgās saiknes ar citiem trešo valstu *NBFI* un tirgiem palielina sarežģītību un riska darījumus, kas pašlaik nav pietiekami pamanāmi un uzraudzīti. Komerciālā nekustamā īpašuma nozarē joprojām pastāv riski, kas ir cieši jāuzrauga. Uzmanība jāpievērš arī norisēm mājokļu tirgū, ņemot vērā to saikni ar banku aizdevumiem un privātā sektora parādsaistībām, kā arī ar investīcijām un saimniecisko darbību kopumā. Paaugstinātas ģeopolitiskās spriedzes apstākļos kiberriski kā galvenā darbības neaizsargātība joprojām kļūst arvien nozīmīgāki, tostarp attiecībā uz bankām. Attiecībā uz finanšu sektoru pastāv arī riski, kas izriet no riska darījumiem, kuri saistīti ar klimatu un vidi. Ņemot vērā iepriekš minēto, finanšu stabilitātes aizsardzībai būs nepieciešama pastāvīga modrība, uz nākotni vērsta uzraudzība un pastiprināta noturība visos finanšu sistēmas segmentos, tostarp, izmantojot atbilstošus drošības tīklus,

AR ŠO IESAKA eurozonas dalībvalstīm izlēmīgi, individuāli un kolektīvi Eurogrupas ietvaros laikposmā no 2026. līdz 2027. gadam veikt turpmāk minētos pasākumus.

- 1) Lai aizsargātu fiskālo ilgtspēju, ievērot ieteikto neto izdevumu virzību, tostarp attiecīgā gadījumā pagaidu elastību, kas aizsardzības izdevumiem piešķirta ar valsts izņēmuma klauzulu. Tam būtu jānodrošina pienācīgi diferencēta fiskālā politika un 2026. gadā jāpanāk kopumā neitrāla fiskālā nostāja.
- 2) Ievērojot ieteikto neto izdevumu virzību, īstenot vidēja termiņa fiskālās stratēģijas, kas ļauj nodrošināt nepieciešamos izdevumus, kuri saistīti ar aizsardzības spējām, stiprinot konkurētspēju, inovāciju un investīcijas stratēģiskajās prioritātēs. Īstenot valstu budžetu prioritāšu pārskatīšanu vidējā termiņā un veikt pasākumus, ar kuriem uzlabo publisko ieņēmumu un izdevumu lietderību, efektivitāti, kvalitāti un struktūru, tostarp, apkarojot agresīvu nodokļu plānošanu. Veicināt lielāku privātās apdrošināšanas izmantošanu pret zaudējumiem, kas rodas ar klimatu saistītu notikumu rezultātā.
- 3) Novērst vājās vietas aizsardzības industrijā, lai nodrošinātu, ka saskaņā ar aizsardzības gatavības ceļvedi 2030. gadam papildu publiskie izdevumi tiek pārvērsti savlaicīgās un efektīvās aizsardzības spējās. Veicināt aizsardzības ekipējuma tirgu ES mērogā; sekmēt tāda kopīga iepirkuma izveidi, kas palīdz uzlabot efektivitāti, sadarbību un mazina sadrumstalotību.
- 4) Līdz 2026. gada 31. augustam pabeigt nacionālo atveseļošanas un noturības plānu īstenošanu un turpmākajos gados atbalstīt investīciju finansēšanu, koordinējot valsts un ES finansējumu. Nodrošināt pieejamo ES līdzekļu apguvi, izmantojot iespējas, ko sniedz kohēzijas politikas vidusposma pārskatīšana.

- 5) Veicināt darbaspēka prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju ar mērķi palielināt produktivitāti un inovācijas spēju un atbalstīt stratēģiskās nozares. Stiprināt izglītības un apmācības politiku, lai uzlabotu izglītības rezultātus, īpašu uzmanību pievēršot pamatprasmēm un digitālajām prasmēm, un nodrošināt prasmju profilu pieprasījuma un piedāvājuma labāku atbilstību. Novērst prasmju neatbilstību un lielās reģionālās atšķirības prasmju un cilvēkkapitāla dotāciju jomā. Veicināt darbvietu kvalitāti un vēl vairāk palielināt līdzdalību darba tirgū, tostarp attiecībā uz darba tirgū nepietiekami pārstāvētām grupām. Veikt pasākumus, kuri paredzēti, lai atvieglotu pārobežu mobilitāti vienotajā tirgū un tādu pārvaldītu likumīgu migrāciju, kas notiek saistībā ar trešo valstu valstspiederīgo nodarbināšanu profesijās, kurās trūkst darbaspēka. Stiprināt nodarbinātības stimulus, pārvirzot nodokļu slogu prom no darbaspēka, tostarp ar mērķtiecīgām nodokļu un pabalstu sistēmu reformām. Rīkoties, lai apkarotu un samazinātu nabadzību, aizsargājot un stiprinot pienācīgas un ilgtspējīgas sociālās aizsardzības un iekļaušanas sistēmas, kā arī piekļuvi cenas ziņā pieejamiem un kvalitatīviem mājokļiem. Nodrošināt sociālo partneru efektīvu iesaisti politikas veidošanā un stiprināt sociālo dialogu.
- 6) Saskaņā ar valstu praksi un ievērojot sociālo partneru un sociālā dialoga lomu ¹³, stiprināt apstākļus, kas atbalsta ilgtspējīgu algu pieaugumu, jo īpaši personām ar zemiem un vidējiem ienākumiem, atbilstoši produktivitātes tendencēm, pienācīgi ņemot vērā inflācijas riskus un konkurētspējas atšķirības eurozonā.
- 7) Piešķirt prioritāti publiskajām investīcijām un stimulēt privātās investīcijas, lai atbalstītu pētniecību un inovāciju, rūpniecības dekarbonizāciju, tīru un lētāku enerģiju, zaļo un digitālo pārkārtošanos, ekonomisko drošību un stratēģiskās atkarības mazināšanu vērtības ķēdēs. Veicināt resursu piešķiršanu nozarēm un tehnoloģijām ar augstu izaugsmes potenciālu un stiprināt inovācijas ekosistēmas, tostarp, pastiprinot saiknes starp dažādiem dalībniekiem, piemēram, uzņēmumiem, universitātēm vai pētniecības iestādēm, kā arī attīstot riska kapitāla nozīmi jaunuzņēmumu un augošu uzņēmumu finansēšanā un paātrinot digitālo un neto nulles emisiju un mazemisiju tehnoloģiju ieviešanu. Uzlabot uzņēmumu, jo īpaši inovatīvu MVU, piekļuvi pienācīgam finansējumam, tostarp, izmantojot riska kapitālu.

¹³ Gatavojot 2026. gada rudens paketi, Komisija un Padome ir saņēmušas atsauksmes no Eiropas Arodbiedrību konfederācijas (ETUC) un darba devēju apvienībām. Sk. https://commission.europa.eu/publications/2026-european-semester-autumn-package_en.

- 8) Novērst esošos iekšējos šķēršļus un regulējuma atšķirības valstu līmenī, kā arī atlikušos transponēšanas un atbilstības trūkumus, lai padziļinātu vienoto tirgu un uzlabotu uzņēmumu efektivitāti, konkurētspēju un spēju paplašināties un izvērst darbību visā pasaulē.
- 9) Veicināt regulējuma vienkāršošanu, apzinot un samazinot nevajadzīgu slogu un nodrošinot pārredzama, samērīga un mērķorientēta regulējuma pieņemšanu, tostarp, likumdošanas procesā efektīvi izmantojot pieejamos instrumentus, piemēram, apspriešanos ar sabiedrību un ieinteresētajām personām, kā arī tiesību aktu *ex post* izvērtējumus.
- 10) Izveidot Eiropas uzkrājumu un investīciju savienību, balstoties uz Komisijas 2025. gada marta paziņojumu ¹⁴, ar Eiropas, valstu un dalībvalstu kopīgiem centieniem, veicinot konkurētspējīgu un labi funkcionējošus kapitāla tirgus un banku nozares, lai mobilizētu Eiropas uzkrājumus ilgtermiņa investīcijām, jo īpaši Eiropas ekonomikas nozarēs ar augstu izaugsmes potenciālu vai stratēģisku nozīmi. Novērst kapitāla tirgu sadrumstalotību un šķēršļus finanšu pakalpojumu pārrobežu sniegšanai un patēriņam, kā arī atšķirības valstu uzraudzības praksē, strauji virzot uz priekšu tirgus integrācijas un uzraudzības paketi. Pabeigt banku savienības izveidi, turpinot darbu pie visiem tās neatrisinātajiem elementiem atbilstīgi Eurogrupas 2022. gada jūnija paziņojumam. Stiprināt banku nozares konkurētspēju.
- 11) Izpētīt iespējas īstenot Komisijas 2025. gada ieteikumus par uzkrājumu un investīciju kontu pieejamības palielināšanu ar vienkāršotu un labvēlīgu nodokļu režīmu ¹⁵ (2025. gada septembris) un par pensiju infopaneļiem, pensiju izsekojamības sistēmām un automātisku reģistrāciju ¹⁶ (2025. gada novembris), kā arī ieteikumus, kas ietverti 2025. gada paziņojumā par ES finanspratības stratēģiju ¹⁷ (2025. gada septembris).

¹⁴ COM(2025) 124 final.

¹⁵ C(2025) 6800 final.

¹⁶ C(2025) 9300 final.

¹⁷ COM(2025) 681 final.

- 12) Turpināt strauji virzīt uz priekšu darbu pie digitālā euro, veicināt inovāciju, konkurenci un noturību maksājumu tirgū un nodrošināt nepārtrauktu plašu piekļuvi centrālās bankas naudai un tās izmantojamību digitalizētā ekonomikā. Veicināt Eiropas mēroga privāto maksājumu risinājumu izstrādi un pieņemšanu, sekmējot to sadarbību ar digitālo euro. Izpētīt euro denominētu un ES emitētu stabilo kriptomonētu emisijas potenciālu un noguldījumu attīstību žetonizētā veidā.
- 13) Veicināt euro starptautisko nozīmi un sadarbības, lai vēl vairāk stiprinātu tā globālo pozīciju, tostarp, vēl vairāk uzlabojot Eiropas finanšu un maksājumu infrastruktūru un uzlabojot to noturību un sagatavotību.
- 14) Uzraudzīt riskus attiecībā uz makrofinansiālo stabilitāti, tostarp tos, kas izriet no aktīvu kvalitātes, pārcenošanas dinamikas, ar klimatu un vidi saistītiem riska darījumiem un savstarpējām saiknēm starp bankām un nebankām galvenajos finanšu tirgos, kā arī no privātā finansējuma. Vajadzības gadījumā uzlabot nebanku finanšu starpniecības nozares regulatīvo un uzraudzības sistēmu, lai nodrošinātu, ka jaunie neaizsargātības faktori tiek efektīvi identificēti un pārvaldīti.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs/priekšsēdētāja*